

اثر داروی وارفارین بر تکوین قشر مخچه زاده‌های نر موش صحرائی

مینو محمودی^{۱*}، منا بارودابی^۱، سیامک شهیدی^۲

^۱ گروه زیست شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، همدان، ایران.

^۲ گروه فیزیولوژی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران.

E-mail: minoomahmoodi@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۲/۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۰/۲۰

چکیده

وارفارینبه عنوان داروی ضد انعقاد خوراکی می‌باشد که در اختلالات قلبی- عروقی مصرف می‌شود. وارفارین سبب کاهش سنتز فاکتورهای وابسته به ویتامین K می‌گردد. این دارو به راحتی از جفت رد می‌شود و اثرات نامطلوبی بر جنین ایجاد می‌کند. هدف این مطالعه بررسی تاثیر وارفارین بر تکوین قشر مخچه زاده‌های موش صحرائی می‌باشد. در این مطالعه تجربی از ۳۰ سر موش صحرائی باردار نژاد ویستار به صورت تصادفی در پنج گروه کنترل، دریافت کننده نرمال سالیین و دریافت کننده دوزهای ۰/۲۵، ۰/۵، و ۰/۶۵ میلی‌گرم به ازای هر کیلوگرم وزن بدن داروی وارفارین در روزهای ۱۸-۱۴ بارداری به صورت گاواژ استفاده شد. در روز ۴۰ پس از تولد، از هر گروه ۶ زاده‌نر به طور تصادفی انتخاب گردید. سپس مغز خارج و از ناحیه مخچه برش‌های سریال تهیه و توسط رنگ‌آمیزی هماتوکسیلین-ائوزین رنگ آمیزی و تحت مطالعه میکروسکوپی قرار گرفتند. داده‌های حاصل با استفاده از آزمون آنالیز واریانس یکطرفه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در تمامی موارد $P < 0.05$ به عنوان سطح معنی‌داری در نظر گرفته شد. نتایج مطالعه‌ی حاضر نشان داد که در گروه‌های تیمار با داروی وارفارین، میانگین قطر کورتکس و قطر سلول‌های پورکنز نسبت به گروه کنترل افزایش معناداری ($p < 0.001$) اما تعداد سلول‌های پورکنز کاهش معناداری داشته است ($p < 0.001$). تأثیر دارو بر میانگین وزن گروه‌ها پس از انجام آزمایشات معنی‌دار نبود. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که مصرف وارفارین در دوران بارداری منجر به تغییراتی در تعداد و قطر سلول پورکنز و قطر کورتکس مخچه در جنین موش صحرائی می‌شود.

کلیدواژه‌ها: جنین، مخچه، موش صحرائی، وارفارین

مقدمه

فاکتورهای وابسته به ویتامین K انجام می‌دهد به این طریق که با مهار فعالیت ویتامین K، فاکتورهای انعقادی را که برای فعالیت خود نیاز به ویتامین K دارند مهار می‌کند. این مسئله در فرآیندهای بعدی باعث کاهش سطح مواد لازم برای نگه‌داری رشته‌های فیبرین می‌گردد و در نتیجه باعث کاهش احتمال

وارفارین یکی از داروهای ضد انعقاد خوراکی است که در بیمارانی با اختلالات قلبی- عروقی تجویز می‌گردد. این دارو همچنین در پیشگیری از لخته شدن و گردش راحت‌تر خون در بدن نقش مهمی را بر عهده دارد. وارفارین این عمل را با کاهش سنتز

سیناپسی از فیبرهای موازی و همچنین چندین سلول بینابینی دریافت کرده و به نوبه خود خروجی منحصر به فرد از قشر مخچه به سلول‌های هسته‌های عمقی مخچه را تشکیل می‌دهند. اختلال در عملکرد این نرون‌ها سبب بروز برخی اختلالات در کنترل حرکت و بروز بیماری‌هایی مانند آتاکسی می‌شود [۳ و ۷ و ۱۵].

در این رابطه به اعتبار اینکه لایه‌های سلولی ناحیه‌ی قشر مخچه و از جمله سلول‌های پورکنز از حیث تغییرات تکاملی یکی از پیچیده‌ترین رده‌های نورونی محسوب می‌شوند، در این پژوهش سعی گردیده است تا روند تمایز لایه‌های قشری مخچه با تاکید بر وضعیت سلول‌های پورکنز و تغییرات تکاملی آن تحت تاثیر مصرف وارفارین در دوران بارداری مورد مطالعه و ارزیابی قرار گیرد.

مواد و روش‌ها:

در این مطالعه تجربی از ۳۰ سر موش صحرایی ماده با وزن ۱۸۰-۲۰۰ گرم و ۱۰ سر موش صحرایی نر با وزن ۲۵۰-۲۸۰ گرم از نژاد ویستار که از انستیتو پاستور تهران به انضمام غذای مخصوص موش خریداری شدند. این حیوانات در شرایط دمایی 22 ± 2 درجه سانتیگراد و رطوبت مناسب با سیکل روشنایی/تاریکی ۱۲ ساعته نگهداری شدند و حیوانات محدودیتی در دسترسی به آب و غذا نداشتند.

در برنامه‌ی مطالعاتی، در ابتدا موش‌های نر و ماده در قفس‌های جدا از هم نگهداری شده و بعد از سازگاری یک هفته، بعد از ظهر روز هفتم آن‌ها را به مدت ۱۲ ساعت در قفس‌های مشترک نگهداری کرده و صبح روز بعد دوباره موش‌های نر و ماده را از هم

تشکیل لخته می‌شود [۹]. از این دارو ممکن است در بیماری‌های فیبریلاسیون دهلیزی، تعویض دریچه قلب، سکت‌های قلبی و مغزی، ترومبوز ورید عمقی، آمبولی ریه، حمله قلبی و بیماری اختلال دریچه قلب استفاده شود [۸]. از آنجایی که وارفارین به راحتی از جفت عبور می‌کند ممکن است باعث سقط جنین شده و حتی خطر خونریزی در مادر و جنین را افزایش دهد و باعث ایجاد اثرات نامطلوبی در جنین می‌گردد که تحت عنوان سندرم وارفارین جنینی نامیده می‌شود. شایعترین آن‌ها هیپوپلازی بینی، اختلالات اسکلتی و کلسیفیه شدن اپی‌فیزها است. به خصوص مواجه شدن جنین با وارفارین در ۳ ماهه اول حاملگی خطر آمبریوپاتی جنینی (هیپوپلازی بینی و اپی‌فیز منقوطی) را افزایش می‌دهد [۱۰].

مخچه از حیث شکل‌گیری و پیدایش جنینی، از بخش متانسفال منشاء گرفته است. شکل نوروئ‌های مخچه و ترتیب قرارگیری فضایی آن‌ها در طی دوران تکامل سیستم عصب مرکزی در تمامی مهره‌داران یکسان بوده و رشد غیر طبیعی این ناحیه موجب اختلال در حرکت جاندار می‌گردد [۱۱]. مخچه در کنترل بسیاری از اعمال حرکتی از جمله حرکاتی که نیاز به زمان‌بندی دقیق دارند، کنترل تعادل و وضعیت، برخی از اشکال یادگیری حرکتی و سازش رفلکسی و شماری از وظایف شناختی که برنامه‌ریزی و انجام حرکات پی در پی ویژه را شامل می‌شود، نقش مهمی را ایفا می‌کند [۱۴].

این اندام به تنهایی بیش از نیمی از تمامی نوروئ‌های مغز را دارا بوده که در یک مدار به خوبی شناخته شده به نام واحد عملی (module) مخچه قرار می‌گیرند. در مرکز این مدار نوروئ‌های پورکنز یا درخت دندریتی وسیع قرار می‌گیرند که ورودی‌های

شد. سپس به وسیله گیوتین، سر موش‌ها را جدا کرده و به آرامی به وسیله پنس مغز را خارج شد. جهت ایجاد همسانی در بین گروه‌های مورد مطالعه از تمامی گروه‌های مورد مطالعه، نیم کره چپ مغز انتخاب گردید و این بخش جدا و در سرم فیزیولوژیک شستشو داده و در فیکساتیو قرار داده شد و پس از حذف چربی‌های اضافه اطراف بافت، وزن آن‌ها توسط ترازوی دیجیتالی اندازه‌گیری گردید و به منظور فیکس شدن، به مدت ۷۲ ساعت در محلول فرمالین ۱۰ درصد نگهداری شد. پس از مرحله تثبیت فرآیندهای معمول برای آماده‌سازی بافت نظیر آبگیری، شفاف‌سازی و آغشتگی با پارافین انجام گرفت، برشهای ۷ میکرومتری با میکروتوم به صورت مقاطع سریالی تهیه و با کمک روش هماتوکسیلین-ائوزین رنگ‌آمیزی شدند. برای این منظور ابتدا لام را حداقل یک ساعت در فور 60°C گذاشته، سپس جهت پارافین زدایی آن را به مدت ۲۰ دقیقه در گزیلول قرار می‌دهیم، پس از آنکه مراحل آبگیری در الکل و شستشو با آب جاری طی شد، لام را درون رنگ هماتوکسیلین به مدت ۲۰ دقیقه قرار داده سپس با آب جاری شستشو داده و لام را درون اسید الکل ۱ درصد به صورت یک دیپ گذاشته و پس از شستشو با آب، به مدت ۳۰ ثانیه درون رنگ ائوزین گذاشته و با آب شستشو داده و به مدت چند ثانیه درون الکل ۹۶ درجه قرار داده، سپس چسب انتلان را روی بافت قرار داده و لامل می‌گذاریم. مقاطع بافتی که به طور سریال تهیه شده مورد مطالعه قرار گرفتند. در این مطالعه از روش مشاهده مستقیم به وسیله میکروسکوپ نوری و گراتیکول چشمی انجام شد و مقایسه تراکم و تعداد سلول‌ها در ۲۵۰ میکرومتر و همچنین قطر لایه‌ها در ۱۰ مقطع مختلف به صورت تصادفی بین گروه‌های

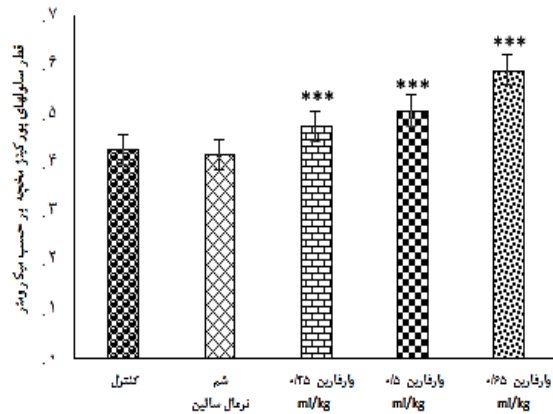
جدا کرده و برای تشخیص بارداری از موش‌های ماده اسمیر تهیه شد.

بعد از تهیه اسمیر و بررسی لام‌ها در زیر میکروسکوپ و مشاهده اسپرم در آن لام که نشان‌دهنده بارداری بود موش مورد نظر است. هر تعداد از موش‌های ماده که بارداری بودند نشان‌گذاری کرده و در قفسی مجزا نگهداری شد تا روز ۱۴ بارداری، موش‌های باردار را در گروه‌های مختلف تقسیم‌بندی کرده در طی روزهای ۱۴-۱۸ بارداری به مدت چهار روز با استفاده از لوله گاوژ داری و ارفارین را دریافت نمودند.

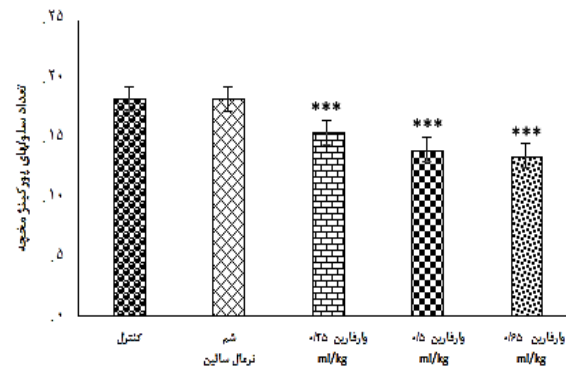
با توجه به مطالعات انجام گرفته حیوانات به طور تصادفی در پنج گروه شش‌تایی به صورت زیرتقسیم شدند:

گروه اول هیچگونه تیماری را دریافت نکردند (گروه کنترل)، گروه دوم دریافت کننده نرمال سالی (گروه شم)، گروه سوم دریافت کننده دوز $(0/25 \text{ mg/kg})$ و ارفارین، گروه چهارم دریافت کننده $(0/50 \text{ mg/kg})$ و ارفارین، گروه پنجم دریافت کننده دوز $(0/75 \text{ mg/kg})$ و ارفارین به صورت روزانه به وسیله گاوژ به مدت چهار روز صورت گرفت [۱۷].

هر یک از موش‌های ماده باردار را در روز ۱۹ بارداری در قفسی مجزا قرار داده (چون از روز ۱۹ بارداری احتمال زایمان وجود دارد)، بعد از زایمان در اولین روز تولد قد تمام زاده‌ها را با کولیس و وزن آن‌ها بوسیله ترازو دیجیتالی اندازه‌گیری شد. تا چهل روز بعد از تولد آب و غذا به صورت نامحدود در دسترس موش مادر و زاده‌های آن‌ها قرار گرفت. در روز چهل بعد از تولد، زاده‌ها نر را وزن و سپس با استفاده از اتر از طریق تنفسی بیهوشی انجام

نمودار ۱: بررسی داده‌های حاصل از اندازه‌گیری قطر سلول‌های پورکنژ مخچه در گروه‌های کنترل، شم (دریافت کننده نرمال‌سالین) و گروه‌های دریافت کننده داروی وارفارین در دوزهای ۰/۲۵، ۰/۵۰ و ۰/۶۵ mg/kg در زاده‌های نر موش‌های صحرایی نژاد ویستار. * بیان‌گر معناداری نسبت به گروه کنترل می‌باشد. (***) $P < 0.001$.

نمودار ۲: بررسی داده‌های حاصل از شمارش تعداد سلول‌های پورکنژ مخچه در گروه‌های کنترل، شم (دریافت کننده نرمال‌سالین) و گروه‌های دریافت کننده داروی وارفارین در دوزهای ۰/۲۵، ۰/۵۰ و ۰/۶۵ mg/kg در زاده‌های نر موش‌های صحرایی نژاد ویستار. * بیان‌گر معناداری نسبت به گروه کنترل (***) $P < 0.001$.

در بررسی داده‌های حاصل از مقایسه اندازه‌گیری قطر کورتکس مخچه، شاهد افزایش قطر کورتکس هستیم. همچنین مشخص شد که دوز ۰/۶۵ داروی وارفارین منجر به افزایش معنادار قطر کورتکس مخچه در سطح $(p < 0.001)$ خواهد شد. لازم به ذکر است که اختلاف بین سایر گروه‌ها از نظر آماری معنادار نمی‌باشد (نمودار شماره ۳).

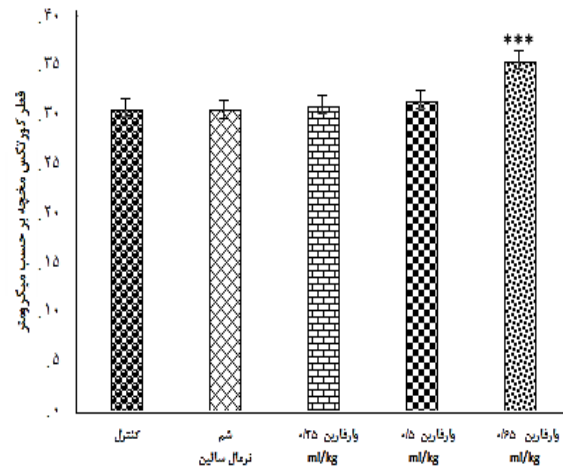
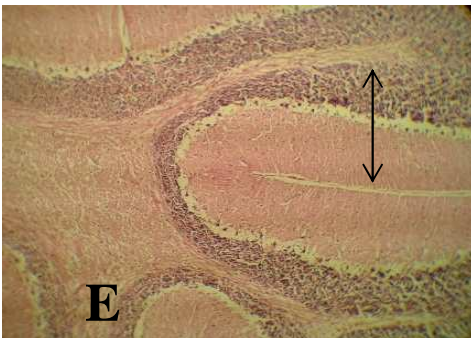
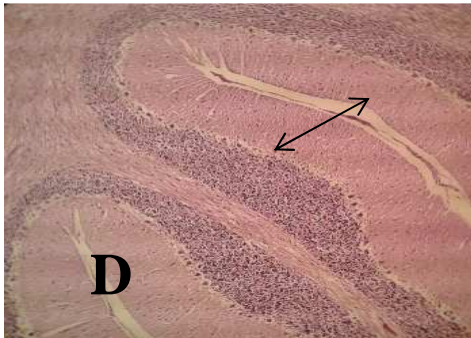
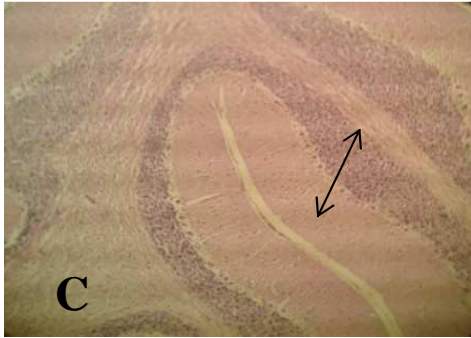
تجربی با گروه شاهد مورد بررسی و مقایسه قرار گرفت.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مطالعات مورفولوژیک و هیستولوژیک در بین گروه‌های تحت بررسی از آنالیز آماری یک طرفه بین آزمودنی ANOVA و آزمون تعقیبی Tukey استفاده شد که در این خصوص از نرم افزار SPSS-22 جهت تعیین اختلاف بین گروه‌های مورد بررسی استفاده گردید. در طول مطالعات $P < 0.05$ به عنوان سطح معنی‌دار بودن اختلافات در بین گروه‌های مورد بررسی در نظر گرفته شد.

یافته‌ها:

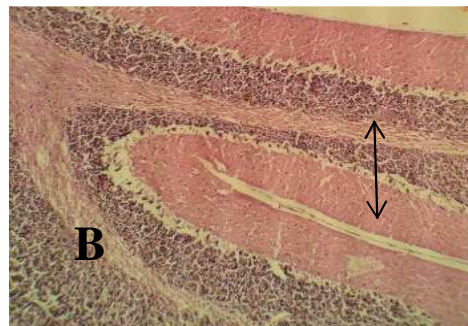
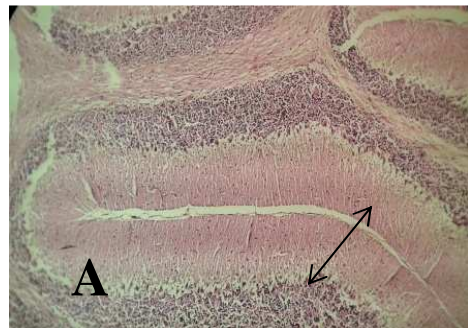
در بررسی داده‌های حاصل از اندازه‌گیری قطر سلول‌های پورکنژ مخچه، در مقایسه بین گروه دریافت کننده دوزهای ۰/۲۵، ۰/۵۰ و ۰/۶۵ mg/kg داروی وارفارین با گروه کنترل و شم (دریافت کننده نرمال - سالین) بیان‌گر اختلاف معنادار بین آنهاست ($p < 0.001$). بدین معنی که افزایش دوز وارفارین منجر به افزایش معنادار قطر سلول‌های پورکنژ مخچه نسبت به گروه کنترل و شم خواهد شد. (نمودار شماره ۱)

در بررسی داده‌های حاصل از شمارش تعداد سلول‌های پورکنژ مخچه، در مقایسه بین گروه دریافت کننده دوز ۰/۲۵، ۰/۵۰ و ۰/۶۵ mg/kg داروی وارفارین با گروه کنترل و شم بیان‌گر اختلاف معنادار بین آنهاست ($p < 0.001$). لذا افزایش دوز وارفارین منجر به کاهش معنادار تعداد سلول‌های پورکنژ مخچه نسبت به گروه کنترل و شم خواهد شد. (نمودار شماره ۲)

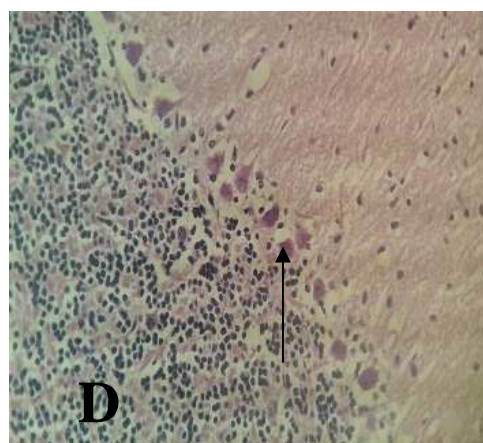
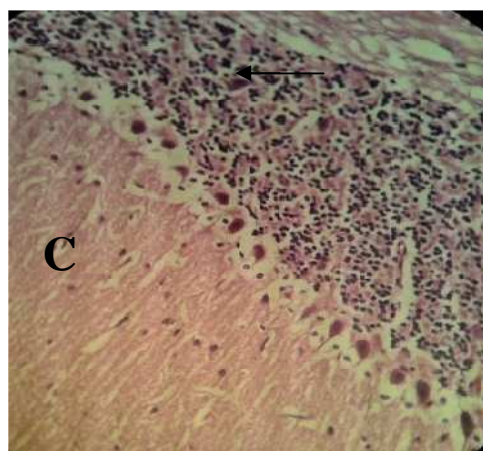
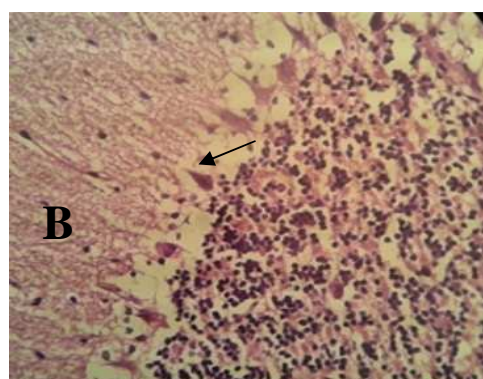
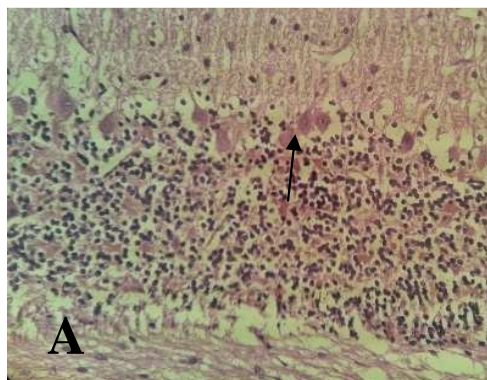
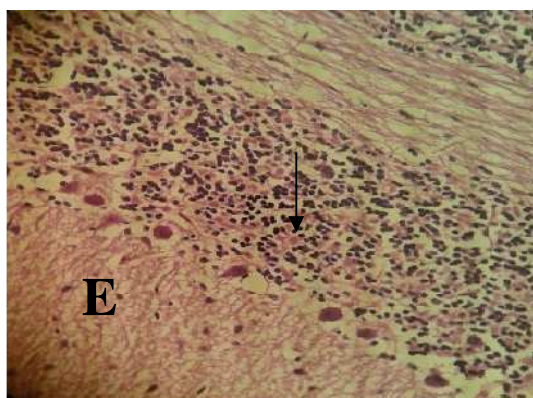
نمودار ۳: بررسی داده‌های حاصل از اندازه‌گیری قطر کورتکس منچه در گروه‌های کنترل، شم (دریافت‌کننده نرمال سالین) و گروه‌های دریافت‌کننده داروی وارفارین. در دوز ۰/۶۵ در زاده‌های نر موش‌های صحرایی نژاد ویستار. * بیان‌گر معناداری نسبت به گروه کنترل (***) $P<0.001$

لازم به ذکر است که اختلاف بین گروه کنترل، شم (دریافت‌کننده سرم فیزیولوژی) از نظر آماری معنادار نمی‌باشد.

شکل ۱: مقاطع میکروسکوپی از کورتکس منچه موش صحرایی، ناحیه کورتکس با پیکان نشان داده شده است. تصویر A نشان دهنده کورتکس منچه زاده‌های گروه کنترل، تصویر B کورتکس منچه زاده‌های گروه شم و تصویر C کورتکس منچه زاده‌های دوز ۰/۲۵ میلی‌گرم بر کیلوگرم، D دوز دریافت‌کننده ۰/۵۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم، E دوز دریافت‌کننده ۰/۶۵ میلی‌گرم بر کیلوگرم با بزرگنمایی 10X.

شکل ۲: مقاطع میکروسکوپی از سلول‌های پورکنز مخچه موش صحرایی، سلول‌های پورکنز با پیکان نشان داده شده است. تصویر A نشان دهنده سلول‌های پورکنز مخچه زاده‌های گروه کنترل، تصویر B سلول‌های پورکنز مخچه زاده‌های گروه شم و تصویر C سلول‌های پورکنز مخچه زاده‌های دوز ۰/۲۵ میلی‌گرم بر کیلوگرم، D دوز دریافت کننده متوسط ۰/۵۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم، E دوز دریافت کننده ۰/۶۵ میلی‌گرم بر کیلوگرم با بزرگنمایی 40X.

بحث:

تحقیق حاضر نشان داد که مصرف وارفارین در زمان بارداری باعث ایجاد نقص در تکامل مخچه زاده‌های موش صحرایی می‌شود. چنانچه در گروه‌های تیمار با دوزهای ۰/۲۵ mg/kg و ۰/۵۰ mg/kg و ۰/۶۵ mg/kg وارفارین نسبت به گروه دریافت کننده نرمال سالین و کنترل باعث بروز تغییرات معناداری در مقاطع بافتی تهیه شده بودیم. تیمار با وارفارین در مخچه باعث بروز تغییراتی در قطر کورتکس، قطر و تعداد سلول‌های پورکنز در زاده‌های نر موش صحرایی می‌گردد. نتایج این مطالعه نشان داد که تعداد سلول‌های پورکنز مخچه در گروه تجربی نسبت به گروه کنترل و گروه دریافت کننده نرمال سالین کاهش معناداری را نشان می‌دهد. از سوی قطر سلول پورکنز مخچه در گروه دریافت کننده دوزهای دوزهای

مغز را نشان می‌دهد [۱۸]. پس وارفارین که به عنوان مهارکننده ویتامین K می‌باشد باعث کاهش قابل توجهی در سطح عواملی همانند سولفاتیدها، و اسفنگولیپیدها در مغز می‌شود.

اسفنگولیپیدها از جمله لیپیدهای کمپلکس در تمامی سلول‌های پستانداران و با غلظت بالا در CNS و PNS می‌باشد. این ترکیبات نقش کلیدی را در وقایع مهم سلولی همانند تکثیر، تمایز، حساسیت، واکنش سلول با سلول و تغییر شکل سلولی دارد. مطالعات اخیر نشان می‌دهد که تغییر در متابولیسم و در نتیجه مقدار اسفنگولیپیدها سبب اختلالاتی همانند تخریب عصبی شده و نهایتاً منجر به بیماری‌هایی همانند آلزایمر و پارکینسون می‌گردد [۱۳ و ۱۹].

از آنجایی که ویتامین K نقش مستقیمی در سنتز سولفاتیدها در مغز موش دارد، در نتیجه با مصرف وارفارین، سبب جلوگیری از فعالیت سولفو ترانسفراز در مغز می‌شود. همچنین ویتامین K در فعالیت‌های بیوسنتز و آنزیم کاتابولیک و میزان سولفاتیدها تاثیر می‌گذارد به همین جهت ویتامین K نقش نظارتی در بلوغ مغز بر عهده دارد و در صورت کاهش ویتامین K در مغز توسط وارفارین باعث بروز عقب ماندگی ذهنی و ناهنجاری‌هایی در مغز می‌شود [۴].

Furuya و همکاران در پژوهشی اعلام کردند که برایش سلول‌های عصبی، دندریت و همچنین بقای سلول‌های پورکنتر مخچه نیاز به بیوسنتز اسفنگولیپیدها است و در صورت محرومیت غشاء سلول از اسفنگولیپیدها، فرآیندهای غشایی باعث رشد غیر عادی در سلول‌های پورکنتر می‌شود [۶].

بنابراین به نظر می‌رسد که وارفارین با جلوگیری از سنتز اسفنگولیپیدها می‌تواند سبب ایجاد ناهنجاری‌هایی

۰/۲۵ mg/kg و ۰/۵۰ mg/kg و ۰/۶۵ mg/kg وارفارین نسبت به گروه کنترل و گروه شم افزایش معناداری را نشان می‌دهد. همچنین قطر کورتکس مخچه در دوز ۰/۶۵ mg/kg وارفارین نسبت به بقیه گروه‌ها افزایش معناداری را نشان می‌دهد.

طبق نظریه Moyer و همکاران، وارفارین از طریق مهار فعالیت ویتامین K، فاکتورهای انعقادی را که برای فعالیت خود نیاز به ویتامین K دارند مهار می‌کند. این اتفاق در فرآیندهای بعدی باعث کاهش سطح مواد لازم برای نگهداری رشته‌های فیبرین می‌گردد و باعث کاهش احتمال تشکیل لخته می‌شود [۱۲ و ۱۶]. به همین دلیل مصرف وارفارین باعث کاهش ویتامین K می‌شود. در پژوهشی نشان می‌دهد که مصرف همزمان وارفارین و ویتامین K در موش صحرایی باردار باعث کاهش چشم گیر ناهنجاری‌ها در مغز جنین شده است و بیان کردند علت ناهنجاری‌ها در جنین، کاهش ویتامین K در مغز می‌باشد [۱].

ویتامین K به عنوان کوفاکتور در فعالیت‌های بیولوژیک وارد عمل می‌شود. ویتامین K در سیستم عصبی مرکزی نقش مهمی در سنتز اسفنگولیپیدها دارد. این ترکیب با غلظت بالایی در غشاء سلول‌های عصبی و گلیال دیده می‌شود [۵].

ویتامین K نقش ضروری در سنتز اسفینگولیپیدها دارد و ویتامین K به عنوان یک ماده مغذی مهم برای سیستم عصبی شناسایی شده است [۲]. همچنین در مطالعه‌ی انجام شده که نقش ویتامین K را در سوخت و ساز بدن نشان می‌دهد، به این نتیجه رسیدند که موش‌های تحت درمان با وارفارین، منجر به کاهش قابل توجهی در سولفاتید مغز شد، این نتایج نقش ویتامین K در بیوسنتز سولفاتیدها و اسفنگولیپیدها در

- [5] Ferland. 2012. Vitamin K an emerging nutrient in brain function. *Biofactors and Cognitive Function*; 151-157.
- [6] Furuya H, Shimizu Y, Kawamori T. 2011. Sphingolipids in cancer. *Metastasis Reviews*; 30(10): 567-576.
- [7] Higley M, Sabatini B. 2012. Calcium Signaling in Dendritic Spines. *Cold Spring Harb Perspect Biology*; 4:2077-2097.
- [8] Hirsh J, Donnell M, Eikelboom JW. 2007 . Beyond unfractionated heparin and warfarin current and future advances. *Circulation*; 116 (5): 552-60.
- [9] Holbrook AM, Pereira JA, Labiris R, Donald H, Douketis JD, Crowther M, 2005. Wells PS. Systematic overview of warfarin and its drug and food interactions. *Arch Intern Med*; 165 (10): 1095-106.
- [10] Macina Orest T, Schardein James L. 2007. Warfarin human developmental Toxicants Boca Raton, CRC Taylor & Francis; 193- 4.
- [11] Marien P, Ackermann H, Adamaszek M, et al. 2014. language and the cerebellum, *Cerebellum*; 13: 386-410.
- [12] Moyer TP, OKane DJ, Baudhuin LM, et al. 2009, Warfarin Sensitivity Genotyping. A Review of the Literature and Summary of Patient Experience *Mayo Clin Proc*; 84 (12): 1079-1094.
- [13] Posse E, Sipione S. 2010. Sphingolipids and gangliosides of the nervous system in membrane function and dysfunction, *Frontiers in Membrane Biochemistry*; 584 (9): 1748-1759.
- [14] Roth MJ, Synofzik M, Lindner A. 2013. The cerebellum optimizes perceptual predictions about external sensory events. *Curr Biol*; 23: 930-935.
- [15] Sarna JR, Hawkes R. 2003. Patterned Purkinje cell death in the cerebellum. *Prog Neurobiol*; 70 (6): 473-507.
- [16] Sato Y, Murata M, Chiba T, Umegaki K. 2015, A Systematic Review of the Acceptable Intake Level of Vitamin K among Warfarin Users, *Shokuhin Eiseigaku Zasshi*; 56 (4):157-65.
- [17] Sugiyama T, Takaki T, Sakanaka K, Sadamaru H. 2007. Warfarin-induced impairment of cortical bone material quality and compensatory adaptation of cortical bone structure to mechanical stimuli. *Journal of Endocrinology*; 194: 213-222
- [18] Sundaram Lev. 1990. Vitamin K and phosphate mediated enhancement of brain sulfotransferase activity. *Biochem Biophys Res Commun*; 169 (3): 927-32.
- [19] Zeidan YH, Hannun YA. 2007, Translational aspects of sphingolipid metabolism, *Trends Mol Med*; 13: 327-336.

در سیستم اعصاب مرکزی بویژه در ناحیه مخچه جنین گردد.

نتیجه گیری:

با توجه به یافته‌های حاصل می‌توان نتیجه گرفت که مصرف داروی وارفارین در دوران بارداری بر تکوین مخچه زاده‌ها موثر می‌باشد و موجب افزایش قطر و کاهش سلول‌های پورکنژ مخچه در نوزادان می‌شود، همچنین این دارو باعث افزایش قطر کورتکس مخچه جنین در دوران بارداری می‌گردد. برای بررسی اثرات تراژوژنیکی در انسان، مطالعات تکمیلی دقیق‌تری توصیه می‌شود.

تشکر و قدردانی:

مطالعه حاضر حاصل پایان نامه خانم منارودابی با کد ۹۲/۱۱/۱۳ در تاریخ ۱۷۱۳۰۵۰۴۹۲۲۰۰۹ می‌باشد که در محل دانشگاه آزاد همدان که با همکاری معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان انجام شد. بدین‌وسیله از مسئولین محترم گروه زیست‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان تشکر می‌نمایم.

منابع:

- [1] Assadi M, Jyuu W, Anderson K, Carran M, Bilaniuk L, Leone P. 2012. Vitamin K Antagonist Warfarin for Palliative Treatment of Metachromatic Leukodystrophy. *J Cent Nerv Syst Dis*; 26 (4): 73-79.
- [2] Bartke N, Hannun YA. 2009. Bioactive sphingolipids: metabolism and function, *J Lipid Res*; 50: 91-6.
- [3] Cerminara N, Lang E, Sillitoe R, Apps R. 2015. Redefining the cerebellar cortex as an assembly of non-uniform Purkinje cell microcircuits, *Nature Reviews Neuroscience*; 16: 79-93.
- [4] Denisova N, Booth S. 2005. Vitamin K and Sphingolipid Metabolism. *Nutrition Reviews*; 63(4): 111-121.

